

Posudek diplomové práce Veroniky Svejkové Kontaktné prostředky v komunikaci učitele a žáka

Předpokladem úspěšnosti učitele ve vyučovacím procesu jsou mimo jiné i jeho dovednosti komunikační. Chce-li učitel své žáky zaujmout, vzbudit jejich zájem, měl by je umět vhodně oslovit, funkčně využívat kontaktné prostředky, být v oblasti komunikace skutečným profesionálem. Proto považují téma, které si Veronika Svejková pro svou diplomovou práci zvolila, za velmi důležité i pro její vlastní pedagogickou praxi.

V teoretické části se diplomantka zabývá interakcí jako prostředkem pedagogické komunikace. Zaměřuje se na principy, funkce, náplň a pravidla pedagogické komunikace. Speciální kapitola je věnována kontaktným prostředkům. Autorka v této části prokázala, že se seznámila s dostupnou odbornou literaturou a s výzkumy, které byly v dané oblasti uskutečněny. Pozornost je zaměřena na kontaktné prostředky verbální i neverbální.

Praktická část diplomové práce je založena na analýze 11 videozáznamů z 5 základních škol (6 vyučovacích hodin na 1. stupni ZŠ a 5 vyučovacích hodin na 2. stupni ZŠ). Při analýze si autorka všimá poměru mezi monologem a dialogem, posunů ve slovesných osobách, oslovení vokativem, užití slov gramatických. Je škoda, že se autorka nezaměřila rovněž na parazitní slova. V oblasti neverbální komunikace se zaměřila na pohledy a výraz obličeje, pohyby a fyzické postoje, gesta a dotyky, proxemiku a paralingvální jevy.

Z hlediska stylizačního je patrný předěl mezi teoretickou a praktickou částí diplomové práce. Zatímco v teoretické části diplomantka vychází z odborné literatury a udržuje vědecko-naučný styl zdrojů, v praktické části tento styl poněkud opouští a do charakteristik vyučovacích hodin pronikají prvky méně formálního stylu prostředředlovacího. V popisech průběhu vyučovacích hodin a následné interpretaci jednotlivých zkoumaných jevů postrádám deskriptivní přístup založený na didakticky odborně komentovaných pedagogických situacích. Neformální styl snižuje odbornou hodnotu diplomové práce.

V kapitole Interpretace výsledků analýzy autorka uvádí přehlednou tabulku, v níž udává četnost výskytu jednotlivých kontaktných prostředků.

Na s. 77 diplomantka uvádí, že se potvrdil předpoklad, že u žáků na 1. stupni ZŠ je učitelů osobní a intimní zóna narušována častěji než u učitelů na 2. stupni ZŠ. Takovéto konstatování vyznívá vzhledem k učitelům velmi negativně. Bylo by třeba dodat, že blízkost učitele a žáka je na 1. stupni ZŠ naprosto nezbytnou součástí vyučovacího procesu (zejména při výuce psaní) a rovněž dotyky nelze vždy hodnotit jako cosi nepřijatelného a veskrze negativního. Z tohoto hlediska se mi jeví vyjádření „narušování osobní a intimní zóny“ jako nepatřičné.

Přes uvedené výhrady diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci v rozmezí velmi dobře až dobře.

Plzeň 15. 5. 2016

PaedDr. Jana Vejvodová, CSc.,
vedoucí diplomové práce